

Kapittel 1

Steffisburg, Sveits, 1901

Vanligvis elsket Marta søndager. Søndag var den eneste dagen pappa stengte skredderverkstedet, og mamma fikk hvile seg. Familien tok på seg sine fineste klær og gikk til kirken sammen. Pappa og mamma gikk først, deretter fulgte Martas eldste bror, Hermann, mens Marta og hennes yngre søster, Elise, dannet baktropen. Andre familier pleide å slutte seg til dem på veien. Marta holdt alltid ivrig utkikk etter bestevenninnen, Rosie Gilgan, som kom løpende nedover åssiden for å møte henne. Så gikk de sammen resten av veien til den gamle, romanske kirken med sitt hvite klokketårn og sine lukkede, oppmurte bueganger.

I dag hang Marta med hodet og ønsket at hun kunne løpe sin vei og gjemme seg mellom furutrærne og almetrærne mens bygdefolket samlet seg til gudstjeneste. Da kunne hun ha satt seg på den veltede trestammen som var favorittstedet hennes, og spurt Gud hvorfor pappa hatet henne slik og virket så fast bestemt på å gjøre henne vondt. I dag ville hun ikke ha mukket dersom pappa hadde sagt at hun skulle være hjemme og arbeide i verkstedet alene, uten å få ta et skritt utenfor døren en hel uke. Skjønt, det ville jo ta lenger tid enn som så før blåmerkene bleknet.

Selv om det ville være synlig for alle at han hadde slått henne, insisterte pappa på at alle måtte være med på gudstjenesten. Hun hadde på seg en strikkelue og gikk med haken mot brystet, i håp om at ingen skulle legge merke til noe. Det var ikke første gangen hun bar sporene av raseriet hans. Når folk kom for nær, ordnet Marta på ullskjerfet sitt eller vendte ansiktet bort.

Da de kom inn på kirkegården, sendte pappa mamma i forveien sammen med Elise og Hermann. Han tok Marta i albuen og sa inn i øret på henne: "Du setter deg bakerst."

”Folk kommer til å lure på hvorfor jeg sitter der.”

”Og jeg skal si dem sannheten. Du blir straffet fordi du har trosset meg.” Fingrene hans gravde seg inn i armen hennes så det gjorde vondt, men hun nektet å kny. ”Hold hodet senket. Da slipper folk å se det stygge fjeset ditt.” Han slapp henne, og så gikk han inn.

Marta kjempet mot tårene da hun gikk alene inn i kirken og smøg seg inn på den bakerste raden av stoler med rette, høye rygger.

Hun så faren sette seg sammen med mamma. Da han kastet et blikk bakover, senket hun haken kjapt, for så å gløtte opp igjen rett etter at han hadde satt seg. Søsteren, Elise, så seg over skulderen, med et ansikt som var altfor blekt og dradd for et barn. Mamma lente seg til siden og hvisket noe, og Elise snudde seg riktig vei igjen. Hermann satt mellom mamma og pappa og snudde og vendte seg både hit og dit. Han var utvilsomt på jakt etter vennene sine, og kom til å forsvinne så snart gudstjenesten var over.

Rosie strøk forbi og satte seg langt fremme. Det var åtte barn i familien Gilgan, og de okkuperte en hel rad. Rosie tittet bort mot Martas mor og far, og så bakover. Marta gjemte seg bak herr Becker, som satt foran henne. Hun ventet en kort stund, og så lente hun seg til siden og tittet forbi bakeren igjen.

All mumlingen stanset da presten entret prekestolen. Han åpnet gudstjenesten med bønn. Sammen med resten av menigheten sa Marta ordene fra syndsbekjennelsen, og hun lyttet til prestens forsikringer om Guds nåde og tilgivelse. Så kom trosbekjennelsen og skriftlesningen, og Marta lot tankene drive av sted, som snøen som blåste over alpeengene i fjellene over Steffisburg. Hun forestilte seg hvordan hun spredte armene som vinger og lot de hvite, virvlende snøflakene løfte og bære henne dit Gud ville.

Og hvor skulle det vært? undret hun.

Prestens stemme steg etter hvert som prekenen skred fremover. Han sa alltid de samme tingene, men brukte ulike ord, ulike eksempler fra Bibelen. *Arbeid hardere. Troen er død uten gode gjerninger. Slutt aldri med å strebe fremad. De som vender ryggen til Gud, har helvete i vente.*

Var Gud slik som pappa – aldri fornøyd, uansett hvor hardt hun prøvde? Pappa trodde på Gud, men når hadde han noensinne vist henne nåde? Og hvis han trodde Gud hadde skapt alle, hvilken rett hadde han da til å klage over hvor høy hun var, hvor tynn hun var, hvor hvit huden hennes var,

og hvor store hender og føtter hun hadde? Faren hennes hadde forbannet henne fordi hun sto til eksamen på skolen "og fikk Hermann til å se dum ut!"

Hun hadde prøvd å forsvare seg. Hun burde ha visst bedre. "Hermann prøver ikke. Han vil mye heller streife rundt i åsene enn å gjøre lekser."

Pappa kom mot henne. Mamma prøvde å gå imellom dem, men han skjøv henne brutalt til side. "Så du tror du kan prate sånn til meg og slippe unna med det?" Marta løftet armen for å verge seg, men til ingen nytte.

"Johann, ikke gjør det!" skrek mamma.

Han snudde seg mot mamma, fortsatt med et hardt grep om Martas arm. "Ikke prøv å fortelle meg hva –"

"Hvor mange ganger må vi vende det andre kinnet til, pappa?" Noe hvitglødende vellet opp inne i Marta når han truet mamma.

Det var da hun fikk smake knyttneven. Han slapp henne brått og ble stående og se ned på henne. "Hun fikk meg til å gjøre det. Du hørte henne selv! En far kan ikke tolerere den slags uforskammethet i sitt eget hjem!"

Marta var ikke klar over at hun hadde besvimt før mamma strøk håret bort fra ansiktet hennes. "Ligg rolig, Marta. Elise henter en fuktig klut." Marta hørte at Elise gråt. "Pappa har gått til skinngarveriet. Han kommer nok ikke tilbake på en stund." Mamma tok kluten Elise rakte henne. Marta trakk pusten hardt da mamma dyttet kluten lett mot den sprukne leppen. "Du burde ikke provosere faren din."

"Javel, så det er *min* feil."

"Det var ikke det jeg sa."

"Jeg fikk skolens høyeste karakter på eksamen, og jeg får juling for det. Hvor er Hermann? Slentrer rundt på en eller annen fjellsti?"

Mamma tok henne om haken. "Du må tilgi faren din. Han mistet besinnselsen. Han mente det ikke."

Mamma fant alltid måter å unnskyldte ham på, akkurat slik pappa alltid fant på unnskyldninger for Hermann. Ingen kom med unnskyldninger for Marta.

"Tilgi," sa mamma. "Sytti ganger syv. Tilgi!"

Martas munn vred seg når presten snakket om Gud Fader. Hun ønsket at Gud var som mamma i stedet.

Da gudstjenesten var over, ventet Marta til pappa gjorde tegn til at hun kunne komme og slutte seg til familien. Med bøyde hode gled hun inn ved siden av Elise på vei ut.

”Johann Schneider!”

Pappa snudde seg ved lyden av Herr Gilgans stemme. De to mennene tok hverandre i hendene og snakket sammen. Hermann så sitt snitt til å stikke seg unna sammen med noen venner som var på vei opp i åsen. Mamma tok Elise i hånden da Frau Gilgan kom bort til dem.

”Hvor har du vært? Jeg har ikke sett deg på en hel uke.” Rosie snakket lavt, og Marta snudde seg. Rosie gispet svakt. ”Å, Marta.” Hun stønnet av medlidenhet. ”Igjen? Hva var påskuddet hans denne gangen?”

”Skolen.”

”Men du sto jo til eksamen!”

”Det gjorde ikke Hermann.”

”Det er da ikke rettferdig.”

Marta trakk på den ene skulderen og smilte blekt. ”Det nytter ikke å si det til ham.” Rosie kom aldri til å forstå. *Hennes* far forgudet henne. Herr Gilgan forgudet alle barna sine. Hele familien samarbeidet om driften av *Hotel Edelweiss* og oppmuntret hverandre i alt de gjorde. De ertet hverandre i godlynt tone, men sa aldri noe spottende eller nedlatende til hverandre. Hvis en av dem hadde det vanskelig, slo de andre ring om ham på kjærlig vis og hjalp ham.

Noen ganger misunte Marta venninnen sin. Hver eneste én i Gilganfamilien kom til å fullføre skolen. Guttene kom til å avtjene sine to års verneplikt i den sveitsiske hæren, og så ville de dra av gårde til universitetet i Bern eller Zürich. Rosie og søstrene kom til å bli innført i fornem kokekunst, og lære å bestyre et hus som kunne romme opptil tredve gjester. Hun ville få undervisning i fransk, engelsk og italiensk. Hvis Rosie fikk ambisjoner utover dette, ville ikke faren avvise henne bare fordi hun var jente. Han ville sende henne til universitetet sammen med brødrene.

”Du har gått lenge nok på skolen,” hadde pappa erklært da han kom tilbake fra skinngarveren. ”Du er gammel nok til å trekke litt av det økonomiske lasset.”

Hun hadde bønnfaldt ham å få gå ett år til på skolen, men til ingen nytte.

Tårene presset seg frem i Martas øyne. ”Pappa sa at det holder at jeg kan lese, skrive og regne.”

”Men du er bare tolv år, og hvis det er noen i klassen som er god nok til å komme inn på universitetet, så er det deg.”

”Det blir ikke noe universitet på meg. Pappa sa at jeg er ferdig med alt som heter skole.”

”Men hvorfor det?”

”Pappa sier at hvis jenter går for mye på skolen, får de griller i hodet.” Når pappa sa *griller*, var det ambisjoner han mente. Marta glødet av sinne. Hun hadde håpet at hvis hun bare fikk nok skolegang, så kunne hun få mulighet til å velge hva hun ville gjøre med livet sitt. Pappa sa at skolen hadde gjort henne høy på pæra, og at hun måtte jekkes ned til hun skjønte hvor hun hørte hjemme.

Rosie tok Marta i hånden. ”Kanskje han ombestemmer seg og lar deg begynne på skolen igjen. Jeg er sikker på at Herr Scholz kommer til å prøve å snakke med ham om det.”

Herr Scholz kom kanskje til å prøve, men faren kom ikke til å høre på ham. Hvis pappa først hadde bestemt seg for en ting, ville ikke engang et jordskred få ham til å skifte mening. ”Det nytter ikke, Rosie.”

”Hva skal du gjøre nå?”

”Pappa har tenkt å leie meg ut for arbeid.”

”Marta!”

Marta for sammen ved lyden av pappas brøl. Han skulte mot henne og vinket henne strengt til seg. Rosie slapp ikke taket i hånden hennes da de gikk bort til familiene sine.

Frau Gilgan stirret på Marta. ”Hva har skjedd med ansiktet ditt?” Hun kastet et sint blikk på pappa.

Pappa stirret tilbake. ”Hun falt ned trappen.” Pappa ga Marta et advarende blikk. ”Hun har alltid vært klossete. Bare se på de digre hendene og føttene hennes.”

Frau Gilgans mørke øyne gnistret. ”Hun komme til å vokse seg til dem.” Ektemannen la hånden under albuen hennes.

Mamma holdt ut hånden til Marta. ”Kom her. Elise fryser. Vi må komme oss hjemover.” Elise trengte seg nærmere inntil mamma og så ikke på noen.

Rosie klemte Marta og hvisket: "Jeg skal få pappa til å ansette deg!"

Marta våget ikke å håpe på at faren ville gå med på det – han visste så altfor godt hvor fint hun ville få det hvis hun arbeidet for familien Gilgan.

Den kvelden gikk pappa ut og kom ikke hjem igjen før sent utpå kvelden. Han luktet øl og virket temmelig fornøyd med seg selv. "Marta!" Han klasket hånden i bordet. "Jeg har funnet arbeid til deg."

Hun skulle jobbe for familien Becker på bakeriet hver morgen. "Du må møte opp klokken fire om morgenen." Tre ettermiddager i uken skulle hun arbeide for familien Zimmer. Doktoren mente at kona kunne trenge litt fri fra alt stellet med den sutrende babyen. "Og Frau Fuchs sier at hun kan ha bruk for hjelp med bikubene. Det begynner å bli kaldere, og om ikke lenge skal hun høste honningen. Du skal jobbe på kveldene så lenge hun trenger deg." Han lente seg bakover på stolen. "Dessuten skal du jobbe på *Hotel Edelweiss* to dager i uken." Han gransket ansiktet hennes. "Og ikke tro at du skal få drikke te og spise småkaker med den lille venninnen din mer. Du er der for å jobbe. Forstår du?"

"Ja, pappa." Marta foldet hendene foran seg og prøvde å skjule hvor glad hun ble.

"Og du må ikke be om noe. Ikke fra noen av dem. Herr Becker betaler deg i brød, og Frau Fuchs i honning når sesongen er inne. Når det gjelder de andre, gjør de opp med meg, og ikke deg."

Heten krøp igjennom Martas kropp, vellet opp i halsen og ut i kinnene, og brant som lava under blek jord. "Skal ikke *jeg* få noe, pappa? Ingenting i det hele tatt?"

"Du får et tak over hodet og mat på tallerkenen. Du får klær på kroppen. Så lenge du bor i dette huset, er det jeg som har krav på alt du tjener." Han snudde seg bort. "Anna!" ropte han. "Er du snart ferdig med kjolen til Frau Keller?"

"Jeg jobber med den nå, Johann."

Pappa skulte stygt og ropte igjen: "Hun venter leveransen i slutten av denne uken! Hvis du ikke er ferdig med den til da, kommer hun til å gi oppdraget til en annen syerske!" Pappa gjorde et kast med hodet. "Gå og hjelp moren din."

Marta satte seg sammen med mamma borte ved peisen. Hun hadde en

eske fargede tråder på bordet ved siden av seg, og på fanget hadde hun et svart ullstykke som kun var halvferdig brodert. Hun hostet voldsomt inn i et tørkle, brettet det og stakk det i forklelommen før hun tok fatt på sytøyet igjen. Det var lett å se på de mørke ringene under øynene og den gustne huden at mamma var dårlig igjen. Mamma hadde svake lunger. I kveld hadde leppene hennes en svak, blålig farge. ”Hjelp søsteren din, Marta. Hun holder på å få vondt i hodet igjen.”

Elise hadde sittet bøyd over prøvekluten sin hele kvelden. Hun rynket pannen for hvert sting hun tok, intenst konsentrert. Mamma hadde hjulpet henne helt til pappa kom tilbake. Kantesting var omtrent det eneste Elise var flink til, så det var mamma og Marta som måtte ta seg av broderiene. Elise strevde like mye som Hermann på skolen, men årsaken var en annen. I en alder av ti år kunne Elise bare så vidt lese og skrive, men hun hadde en usedvanlig, sart skjønnhet som kompenserte for hva hun måtte mangle av fingerferdighet og intelligens. Mammass største glede var å børste og flette Elises lange, hvitblonde hår hver eneste morgen. Hun hadde feilfri porselenshud og store, blå engleøyne. Pappa krevde ingenting av henne, man skulle nesten tro at han eide et uvurderlig kunstverk, så stolt var han av skjønnheten hennes.

Marta var bekymret for søsteren sin. Det kunne nok være at pappa hadde rett i at hun kom til å få flust med friere, men han skjønte ikke hvor alvorlig Elises angst var. Hun hadde et nærmest desperat avhengighetsforhold til mamma, og ble hysterisk hver gang pappa fikk et av sine raserianfall, enda hun aldri hadde opplevd at han la hånd på henne. Pappa kom til å holde konstant utkikk etter en veletablert og velholden mann til Elise.

Hver kveld ba Marta om at Gud skulle velsigne søsteren hennes med en mann som ville elske og beskytte henne – og være rik nok til å ansette andre som kunne vaske, lage mat og oppdra barna! Elise ville aldri bli i stand til å ivareta slike oppgaver.

Marta tok en krakk og satte den ved siden av morens stol. ”Frau Keller vil alltid at ting skal være gjort i går.”

”Hun er en god kunde.” Mamma la en del av skjørtet forsiktig over fanget til Marta slik at de kunne arbeide på det sammen.

”God er ikke akkurat ordet *jeg* ville brukt, mamma. Den kvinnen er en tyrann.”

”Det er ikke noe galt i å vite hva man vil ha.”

”Hvis man er villig til å betale for det,” freste Marta. Joda, pappa kom nok til å be Frau Keller om betaling for ekstraarbeidet, men Frau Keller kom til å nekte. Hvis pappa la press på henne, kom Frau Keller til å bli aldeles indignert over ”slik en behandling”, og true med å gi bestillingen sin ”til noen som vet å sette pris på mitt storsinn.” Hun ville deretter minne pappa på at hun bestilte seks kjoler i året, og at han i disse harde tider sannelig burde være takknemlig for at hun i det hele tatt tok opp bestillinger hos ham. Da kom pappa til å be voldsomt om unnskyldning, for så i all stillhet å presse opp prisen på dressene han hadde sydd til Herr Keller. Og pappa måtte ofte vente i seks måneder på å få så mye som deler av lønnen. Ikke rart at Kellers var rike. De klamret seg til pengene som en olding til stokken. ”Hvis jeg var pappa, hadde jeg forlangt forskudd på pengene før jeg begynte på arbeidet, og full betaling før et eneste plagg forlot butikken.”

Mamma lo lavt. ”Og dette kommer fra en tolvårig jente.”

Marta skjønte ikke hvordan mamma i det hele tatt skulle få ferdig skjørtet i tide. Hun tredde nålen med rosa silketråd og begynte å brodere kronblader. ”Pappa har leid meg ut, mamma.”

Mamma sukket. ”Jeg vet det, *Liebling*.” Raskt trakk hun tørkleet opp av forklelommen for å dekke munnen. Da hosteanfallet var over, snappet hun etter pusten og dyttet tørkleet tilbake i gjemmestedet igjen.

”Hosten din har blitt verre.”

”Jeg vet det. Den kommer fra alle de årene jeg jobbet på sigarfabrikken. Jeg kommer til å bli bedre så snart sommeren kommer.” Om sommeren kunne Mamma sitte ute og jobbe, og ikke ved siden av den osende peisen.

”Den går aldri helt bort, mamma. Du burde gå til doktoren.” Når Marta begynte å jobbe for Frau Zimmer, kunne hun kanskje snakke med doktoren om hva som kunne gjøres for å hjelpe mamma.

”La oss ikke bekymre oss for det nå. Frau Keller må få kjolen sin.”

***

Marta ble fort vant til timeplanen. Hun sto opp mens det ennå var mørkt, kledde seg stille og gikk til bakeriet et stykke oppe i gaten. Når Frau Becker slapp henne inn gjennom inngangsdøren, luktet det allerede ferskt brød i rommet. Marta gikk inn på kjøkkenet og hakket nøtter til *Nusstorten*, mens Frau Becker vispet røre til *Schokoladenkuchen*.

”Vi skal lage *Magenbrot* i dag,” kunngjorde Herr Becker idet han strakte ut en lang slange av deig og kappet den opp i småbiter. ”Marta, dypp disse i smør og rull dem i kanel og rosiner, og så danderer du dem i de små kakeformene vi bruker til pikekys.”

Marta jobbet fort. Hun visste at både Herr og Frau Becker fulgte henne med vaksomme blikk. Frau Becker helte den mørke kakerøren i kakeformer og rakte tresleiven over til Marta. ”Vær så god. Slikk den ren.”

Herr Becker lo. ”Å, se som den jenta kan smile, Fanny.” Han slo deigen i benken. ”Du lærer fort, Marta.” Han blunket til kona si. ”Vi må nok lære henne å lage helligtrekongerskake når det blir jul. *Ja?*”

”Og *Lebkuchen*.” Frau Becker blunket til Marta. Mamma elsket krydrede pepperkaker. ”Og marsipan.” Frau Becker tok sleiven og slengte den i oppvaskkummen. ”Jeg skal lære deg hvordan man lager *feines Buttergebäck*.” Hun satte smør, mel og sukker på arbeidsbenken. ”Og i morgen skal jeg lære deg å lage aniskjeks.”

Da bakeriet åpner for kundene, ga Frau Becker to frokostbrød til Marta som betaling. ”Du arbeider godt.”

Marta tok brødet med seg hjem til mamma og spiste en skål med *müsli*. Etter at hun hadde gjort unna sin del av husarbeidet og spist en tidlig lunsj, la hun i vei nedover gaten. Hun måtte gå forbi skolehusene for å komme til doktorens hus.

Frau Zimmer så svært urolig ut da hun åpnet døren. ”Her! Ta ham!” Hun dyttet den skrikende babyen i armene på Marta og rasket til seg sjalet. ”Jeg skal på besøk til en venninne.” Hun snodde seg forbi Marta og satte av sted uten så mye som et blikk over skulderen.

Marta gikk inn og lukket døren etter seg slik at folk ikke skulle høre hvordan babyen hylte. Hun gikk frem og tilbake og nynnet salmer. Etter å ha holdt på en stund uten at lille Evrard roet seg, prøvde hun å bysse ham. Hun sjekket bleien hans. Til slutt var hun fullstendig opprødd,

og la ham fra seg på teppet. ”Ja, da får du bare skrike halsen av deg.”

Babyen sluttet å gråte og rullet seg over på magen. Han svaiet ryggen, strakte ut armene og sparket med føttene. Marta lo. ”Alt du ville ha, var litt frihet, ikke sant?” Hun samlet sammen noen leker som lå spredt, og slapp dem ned foran ham. Han sparket enda voldsommere og gurglet av glede. Hendene hans åpnet og lukket seg mens han hvinte. ”Streck deg etter den! Jeg kommer ikke til å gi den til deg.” Han greide å ake seg et lite stykke frem, og fikk tak i en rangle. Marta klappet i hendene. ”Så flink du er, Evrard!” Han rullet seg over på ryggen.

Da Evrard begynte å bli sliten, tok Marta ham opp og bysset ham i søvn. Frau Zimmer kom inn en time senere, uthvilt og frisk. Hun stanset og lyttet, og fikk et skremt uttrykk i ansiktet. ”Er alt i orden med ham?” Hun skyndte seg bort til barnesengen og tittet oppi. ”Han sover! Han sover aldri på ettermiddagen. Hva gjorde du?”

”Jeg lot ham leke på teppet. Han prøvde å krabbe.”

Neste ettermiddag gikk Marte opp i åsen til *Hotel Edelweiss*, hvor Frau Gilgan satte henne til å fjerne skittent sengetøy fra sengene og erstatte det med rene laken og dunder til fjærsengene. Hun puffet dem opp så de ble luftige, la dem i ruller nederst i sengene, deretter bar hun skittentøyet ned til vaskerommet. Frau Gilgan jobbet sammen med henne, full av morsomme historier om tidligere hotellgjester. ”Noen blir selvsagt ikke fornøyd samme hva du gjør, og andre brekker beina når de står på ski.”

To av Rosies eldre søstre sto ved vaskebaljene, samtidig som de passet på de store grytene med kokende vann på ovnen. Martas armer verket når hun rørte i de digre kjelene med linvask. Hun måtte dytte laken og dyner opp og ned og rundt omkring, spre klesfoldene, og røre enda mer. Kristen, den eldste av jentene, huket fatt i et laken og trakk det opp, for så å brette og vri det opp til et langt, stramt rep. Vannet plasket ned i vaskebaljen. Til slutt lot hun lakenet folde seg ut igjen i et bad av dampende skyllevann.

Snøen la seg på vindussprossene utenfor, men svetten dryppet fra Martas ansikt. Hun tørket den bort med ermet.

”Å!” Frau Gilgan skyndte seg bort og strakte frem de firskårne, sterke hendene sine. Etter mange års vasking var de blitt røde og fulle av hard hud.

”Få se hendene dine, Marta.” Frau Gilgan vendte Martas håndflater opp og klikket med tungen. ”Blemmer. Jeg skulle ikke kjørt deg så hardt den første dagen, men du klaget ikke. Hendene dine kommer til å bli så såre at du ikke vil klare å sy et eneste sting.”

”Men det er fortsatt en hel haug med sengetøy igjen.”

Frau Gilgan plantet knyttnevene på de kraftige hoftene og lo. ”Ja, og det er derfor jeg har døtre.” Hun la armen rundt Marta. ”Gå opp, du. Rosie har nok kommet hjem fra skolen nå. Hun vil sikkert gjerne drikke te med deg før du går. Og hvis du har tid, trenger hun hjelp med geografileksene.”

Marta sa at hun gjerne ville hjelpe.

Rosie spratt opp fra stolen. ”Marta! Jeg hadde glemt at du begynte å jobbe i dag. Å, så glad jeg er for at du er her! Jeg savnet deg på skolen. Det er ikke det samme uten deg. Ingen klarer å svare på de vanskelige spørsmålene til Herr Scholz.”

”Moren din sa at du trenger hjelp med geografileksene.”

”Å, det tar vi ikke nå. Det er så mye jeg må fortelle deg. Vi går en tur.”

Marta visste at hun ville få høre om Arik Brechtwalds siste eskapader. Rosie hadde vært forelsket i ham siden den dagen han fisket henne opp fra en bekk. Det nyttet ikke å minne henne om at det var Arik som hadde fått henne til å falle uti til å begynne med. Han hadde utfordret henne til å krysse Zulg, og hun hadde akkurat klart å komme seg halvveis over da hun gled på en stein og skled nedover langs en liten foss før Arik fikk fatt i henne. Han løftet henne opp og bar henne bort til bredden. Og siden den dagen hadde Arik vært ridderen på den hvite hesten for Rosie.

Snøen dalte stille ned fra skyene over dem, og det hvite teppet over Steffisburg ble tykkere. Røyk snodde seg opp fra pipene som spøkelsesaktige fingre, og løste seg opp i den kalde kveldsluften. Rosie skravlet lystig i vei, og Marta trasket ved siden av henne. Alpeengene var dekket av hvite snøfonner, men om bare noen måneder ville den bli frodig og grønn, full av røde, gule og blå blomster som ville bli til fristende næring for biene til Frau Fuchs. Rosie børstet bort snøen fra en tømmerstokk, og fra stedet de satte seg, kunne de se *Hotel Edelweiss* og Steffisburg lenger nede. I klarvær ville de ha sett *Schloss Thun* og *Thunersee* som flater av grått glass i det fjerne.

I dag var solen tilslørt av et lavt skylag, slik at den så ut som en hvit,

tåketete ball som når som helst kunne sprette fra fjellene på den andre siden av Interlaken.

Frostrøyken sto når Marta pustet. Tårene vellet opp i øynene hennes mens hun lyttet til Rosies talestrømmer om Arik. Det eneste venninnen trengte å bekymre seg for her i verden, var om Arik likte henne eller ei. Marta prøvde å ikke kjenne seg sjalu. Kanskje pappa hadde rett. Hun og Rosie kom til å være venninner en liten stund til, men så ville de ulike livssituasjonene fort skille dem. Nå jobbet Marta for familien Gilgan. Hun var ikke lenger venninnen som stakk innom for å drikke te og skravle mens Rosies mor serverte aniskjeks på sølvfat og varm sjokolade i elegante porselekskopper. Alt var i ferd med å forandre seg fullstendig, og det var ikke til å holde ut.

Nå som pappa hadde tatt henne ut av skolen, ville hun ikke bli kvalifisert for annet enn tjenerarbeid eller pass av andres grinete unger. Hun kunne jo alltid hjelpe mamma med å sy kjoler, men mamma tjente så lite. I alle fall tatt i betraktning hvor mange timer hun jobbet for kvinner av Frau Kellers type, som krevde plettfritt arbeid for småpenger. Og mamma så aldri en *franc* av det hun tjente. Pappa var den som satt på pengepungen og klaget bittert over hvor lite de hadde – enda han alltid hadde nok til øl.

Rosie la armen rundt skuldrene til Marta. ”Du må ikke se så trist ut.”

Marta reiste seg brått opp og gikk et lite stykke unna. ”Herr Scholz skulle lære meg fransk. Jeg kunne fortsatt med latin. Hvis jeg bare hadde kunnet snakke ett språk til, hadde jeg kanskje klart å finne meg en anstendig jobb i en fin butikk i Interlaken. Hvis faren min får det som han vil, blir jeg aldri noe mer enn en tjener.” Skammen fylte henne med det samme de bitre ordene var ute av munnen. Hvordan kunne hun si noe slikt til Rosie? ”Jeg er ikke utakknemlig overfor foreldrene dine. Moren din var så snill mot meg i dag ...”

”De elsker deg som sin egen datter.”

”Fordi du har elsket meg som en søster.”

”Det kommer ikke til å endre seg bare fordi du ikke går på skolen mer. Jeg skulle ønske *jeg* kunne slutte. Jeg ville mye heller vært hjemme og hjulpet moren min enn å streve med å stappe masse fakta inn i hodet.”

”Å, Rosie.” Marta la ansiktet i hendene. ”Jeg skulle gitt hva som helst for å fortsette, i alle fall gjennom gymnaset.”

”Jeg kan gi deg bøker.”

”Jeg har ikke tid nå. Det har pappa sørget for.” Marta stirret mot de skydekte fjellene som sto der som fengselsmurer. Faren hadde tenkt å holde henne fanget. Hun var sterkere og friskere enn mamma. Hun kunne lære fortere enn Hermann og Elise. Hermann ville gå videre til universitetet. Elise kom til å gifte seg. Marta ville bli holdt hjemme. Noen måtte tross alt gjøre alt husarbeidet når mamma ikke greide det mer.

”Jeg må hjem. Jeg må hjelpe mamma.”

Rosie tok hånden til Marta på veien nedover åsen. ”Kanskje faren din lar deg starte på skolen igjen når Hermann kommer inn på gymnaset.”

”Hermann kommer til å stryke enda en gang. Han har ikke noe hode for bøker.” I det minste kunne ikke pappa klandre *henne* denne gangen.